

Hur delas den tillfälliga föräldraledigheten?

Jämställdhet är en ständigt aktuell fråga i den svenska debatten och ofta hamnar fördelningen av föräldraledigheten i fokus. Även om mäns uttag av föräldraledighet har ökat under det senaste decenniet, är fördelningen mellan kvinnor och män fortfarande mycket ojämn. För den tillfälliga föräldraledigheten är situationen annorlunda – här är fördelningen mellan män och kvinnor betydligt jämnare, men trots mäns ökande uttag av föräldraledighet har fördelningen av tillfällig föräldraledighet varit i stort sett konstant. Vi använder data från Riksförsäkringsverket (nuvarande Försäkringskassan) och SCB för att visa att fördelningen av den tillfälliga föräldraledigheten mellan män och kvinnor kan förklaras av skillnader i förhandlingsposition mellan könen.

ANNA AMILON

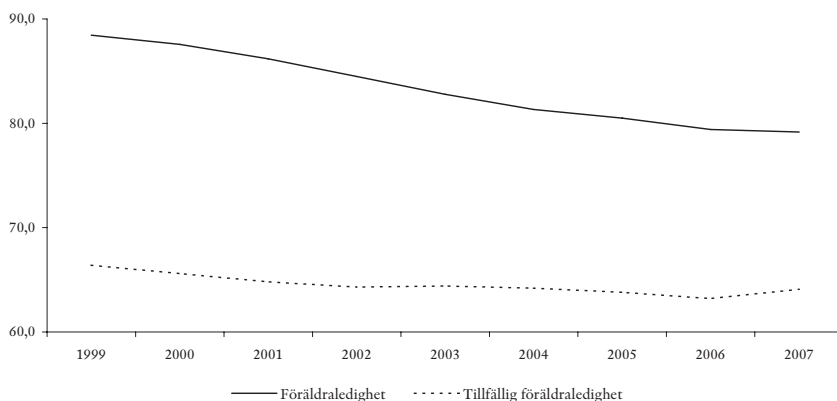
är fil dr i nationalekonomi och arbetar som forskare på SFI – Det Nationale Forskningscenter for Vel-færd i Köpenhamn. Artikeln är baserad på forskning bedriven på Nationalekonomiska institutionen vid Lunds universitet. amc@sfi.dk

Sverige införde, som första land i världen, betald föräldraledighet för både mödrar och fäder 1974 och än i dag har Sverige ett av världens mest flexibla och generösa föräldraledighetssystem. Fördelningen av föräldraledigheten mellan kvinnor och män har, ända sedan föräldraledighetens införande, varit en starkt omdebatterad politisk fråga (Berggren 2005). Fokus för debatten har framför allt legat på hur pappornas uttag av föräldraledighet kan ökas och ett antal åtgärder för att främja detta syfte har också vidtagits (t ex så infördes den sk pappamånaden – som reserverar en månad av den totala föräldraledigheten till vardera föräldern – 1995 och utökades till två månader 2002). Fördelningen av föräldraledighet har också studerats flitigt under framför allt de senaste två årtiondena (se t ex Haas 1992, Näsman 1992, RFV 1993, SCB 1995, Bekkengen 2002, Sundström och Duvander 2003 och Allard 2007). Den tillfälliga föräldraledigheten för vård av sjukt barn har i sammanhanget kommit lite i skymundan, kanske för att fördelningen av denna faktiskt har varit relativt jämställd. Figur 1 visar hur kvinnornas andel av föräldraledighet och tillfällig föräldraledighet varierat under perioden 1999–2007.

Kvinnornas andel av föräldraledigheten har minskat stadigt sedan 1999, medan deras andel av den tillfälliga föräldraledigheten varit i stort sett konstant, åtminstone under 2000-talet. Trots att fördelningen av den tillfälliga föräldraledigheten fortfarande är betydligt mer jämställd än fördelningen av föräldraledigheten så finns det alltså ingenting som tyder på att jämställdheten för den förstnämnda skulle öka, på det sätt som faktiskt verkar vara fallet för föräldraledigheten. Mot bakgrund av ovanstående undersöker denna uppsats vad som påverkar hur män och kvinnor delar på den tillfälliga föräldraledigheten, baserat på registerdata från 1999. Vi utgår från en

Författaren tackar Riksförsäkringsverket (nuvarande Försäkringskassan) för finansiellt stöd.

Figur 1
Kvinnors andel av
föräldraledighet och
tillfällig föräldra-
ledighet, 1999–2007

Källa: Försäkringskassan.

kooperativ spelteoretisk familjemodell för att generera hypoteser och tolka resultaten. Studien är baserad på Amilon (2007).

1. Tillfällig föräldraledighet ur ett spelteoretiskt perspektiv

I en spelteoretisk familjemodell kan problemet med att ta hand om ett sjukt barn ses som ett nyttomaximeringsproblem där barnets föräldrar får nytta av inkomst, samt av att det sjuka barnet omhändertas – dvs av att någon av föräldrarna tar tillfällig föräldraledighet. Om vi antar att inkomst är en privat vara medför omhändertagandet av det sjuka barnet en kostnad för individen, eftersom ersättningen från Försäkringskassan är mindre än 100 procent. Dock kan båda föräldrarna dra nytta av att endast en av dem tar hand om det sjuka barnet, dvs vården av barnet är en kollektiv vara inom hushållet. Den totala nyttan av att ingå i hushållet bestäms alltså av konsumtion av en privat marknadsproducerad vara (inkomst) och av en kollektiv vara (vård av sjuka barn). Nyttan av att ingå i hushållet ställs i modellen i relation till nyttan i individernas skiljehet. Hotpunkten representeras av den nytta som individen skulle ha haft efter en skilsmässa.¹ Mannen och kvinnan förhandlar sig fram till den allokering av marknads- och hemarbete där nyttan av att ingå i familjen minus nyttan av hotpunkten är maximerad för båda parter. Resultatet av förhandlingarna beror alltså på vem som har den starkaste hotpunkten, dvs på hur ”bra” individen hade klarat sig om familjen upplöstes. Ju högre nytta individen har i hotpunkten desto bättre blir hans/hennes förhandlingsposition och, följaktligen, desto högre blir hans eller hennes nytta inom familjen (Lundberg och Pollack 1997). Om vi antar att båda föräldrarna har samma ”produktivitet” vad gäller att ta

¹ Hotpunkterna kan även antas utgöras av situationen då parterna ej är överens och sålunda ej samarbetar (Bolin 1996, s 10).

hand om sjuka barn (dvs att barnet blir friskt lika snabbt oavsett om det är mamman eller pappan som tar hand om det) och att vården av barnet inte ger föräldrarna någon nytta utöver den nytta som barnets tillfrisknande ger (dvs vi bortser från s k processnytta) så kommer båda föräldrarna alltid att föredra att den andra tar tillfällig föräldraledighet framför att ta tillfällig föräldraledighet själv. Detta beror på att inkomst är en privat vara, medan vård av barn är en kollektiv vara, dvs vården av barnet är relaterad till en förlust av inkomst för den förälder som de facto vårdar det, medan båda föräldrarna drar nytta av att barnet vårdas. Om en kooperativ familjemodell kan förklara hur föräldrarna delar på den tillfälliga föräldraledigheten förväntar vi oss därför att den förälder som har starkast förhandlingsposition kommer att ta ut en mindre andel av den tillfälliga föräldraledigheten.

Vilka faktorer bidrar då till att stärka förhandlingspositionen? Den egna arbetsinkomsten kan förväntas vara en viktig faktor. Ju högre inkomsten är, desto bättre kan individen klara sig efter en eventuell skilsmässa och därmed kan en hög inkomst förväntas bidra till en starkare förhandlingsposition. Även en högre utbildningsnivå kan förväntas påverka förhandlingspositionen positivt. Ofta leder en högre utbildning till en högre inkomstnivå, men utöver detta förstärker en hög utbildningsnivå de framtida karriärmöjligheterna och den framtida inkomstutvecklingen. Därutöver kan ålder förväntas påverka förhandlingspositionen positivt, eftersom anknytningen till arbetsmarknaden förstärks då arbetslivserfarenheten ökar (om vi antar att högre ålder är korrelerat med längre arbetsmarknadserfarenhet, vilket i allmänhet är fallet).

Även valet av sektor (offentlig eller privat) kan förväntas påverka de indirekta kostnaderna av att ta tillfällig föräldraledighet och därmed också makarnas relativa förhandlingsposition. I den offentliga sektorn bedrivs verksamheten ofta utan vinstintressen och därför finns det inte lika stor anledning för arbetsgivaren att "bestraffa" föräldralediga med lägre lön eller mindre möjligheter till befordran. Många yrken inom den offentliga sektorn kännetecknas även av låg lönetillväxt, vilket leder till att förvärvsfrånvaro har liten effekt på lönen. Dessutom är många yrken inom den offentliga sektorn kvinnodominerade, vilket skulle kunna innebära att män som vill vara föräldralediga möter mindre hinder från arbetsgivare och arbetskamrater. Till exempel visar Näsman (1992) att fäderna i högre grad än mödrarna upplever att inställningen till föräldraledighet på arbetsplatsen är negativ och i synnerhet upplevde män i mansdominerade yrken att så var fallet.

Därutöver kan taket i föräldraförsäkringen förväntas påverka hur föräldrarna delar på den tillfälliga föräldraledigheten. Föräldrar med inkomster över taket får inte dessa kompenserade via Försäkringskassan när de tar tillfällig föräldraledighet. Därmed har dessa föräldrar mycket starka incitament att försöka undvika att ta tillfällig föräldraledighet.

Baserat på ovanstående förväntar vi oss att ju högre utbildning, inkomst och ålder en individ har i förhållande till sin partner, desto mindre tillfällig

föräldraledighet tar han/hon ut. Därutöver förväntar vi oss att ett arbete i den offentliga sektorn är korrelerat med ett högre uttag av tillfällig föräldraledighet än ett arbete i den privata sektorn, samt att föräldrar som har inkomster över taket i föräldraförsäkringen tar ut mindre tillfällig föräldraledighet – och denna effekt förväntas vara starkast om den andra föräldern inte har en inkomst över taket.

2. Data och empirisk modell

Vi använder data från Riksförsäkringsverket (nuvarande Försäkringskassan) och Statistiska Centralbyrån från 1999 för att undersöka de hypoteser som diskuterats ovan om effekten av föräldrarnas relativa förhandlingsposition på fördelningen av tillfällig föräldraledighet. Datamaterialet består av 34 416 hushåll (68 832 individer) med barn under 13 år, där minst en av föräldrarna hade tagit tillfällig föräldraledighet under året.² Hushåll där någon av föräldrarna var egenföretagare, eller där information för någon av de i studien inkluderade variablerna saknades, har exkluderats. Beskrivande statistik av datamaterialet återfinns i appendix. Den beroende variabeln anger kvinnans andel av det totala uttaget av tillfällig föräldraledighet på hushållsnivå. I genomsnitt tog kvinnorna i datamaterialet ut 62 procent av den tillfälliga föräldraledigheten. Detta relativt jämställda genomsnitt döljer dock en mycket stor spridning av fördelningen av de uttagna dagarna: det absolut vanligaste är att mamman tagit ut 100 procent av den tillfälliga föräldraledigheten (39,2 procent av familjerna). Det är dock också relativt vanligt att pappan tagit ut all tillfällig föräldraledighet (16,2 procent av familjerna), medan den tillfälliga föräldraledigheten delats helt lika i endast 3,9 procent av familjerna.

Kvinnornas genomsnittliga uttag på 62 procent i vårt datamaterial ligger något under kvinnornas andel på 66 procent på nationellt plan för 1999. Skillnaden mellan hushållsnivå och nationell nivå kan dock förklaras av att exempelvis ensamstående kvinnors uttag förmodligen drar upp kvinnornas andel i den nationella statistiken – vi är ju intresserade av fördelningen av tillfällig föräldraledighet inom hushållet och ensamstående kvinnor (och män) är därmed exkluderade från analysen.³

För att undersöka hur förhandlingsposition påverkar fördelningen av tillfällig föräldraledighet har vi konstruerat variabler som anger skillnader i inkomst (mannens inkomst minus kvinnans inkomst) och ålder (mannens ålder minus kvinnans ålder). För att undersöka skillnader i sektor mellan föräldrarna har vi konstruerat fyra variabler som anger om båda arbetar i den offentliga sektorn, om båda arbetar i den privata sektorn, om kvinnan

² Vi är intresserade av vad som påverkar hur föräldrarna delar på uttaget av tillfällig föräldraledighet och en förutsättning för att undersöka detta är att åtminstone en av föräldrarna faktiskt har tagit tillfällig föräldraledighet. Detta betyder att resultaten i denna studie endast gäller de föräldrar som de facto använder den tillfälliga föräldraförsäkringen.

³ Se Meyer (2007) för en analys av skillnader mellan ensamstående och sammanboende mödrars uttag av tillfällig föräldraledighet.

arbetar i den privata sektorn och mannen i den offentliga, samt vice versa. Vi har, på liknande sätt, konstruerat variabler som anger om ingen av föräldrarna, bägge föräldrarna eller endast mannen respektive endast kvinnan har en inkomst över taket i föräldraförsäkringen. För att fånga skillnader i utbildning mellan makarna har vi konstruerat variabler som anger om mannen har högst utbildning, kvinnan har högst utbildning eller båda föräldrarna har samma utbildning. Föräldrar som har exakt samma utbildning, eller en nivåskillnad, räknas som att ha samma utbildningsnivå.⁴

I det genomsnittliga hushållet i datamaterialet tjänar mannen lite drygt 100 000 kr mer om året än kvinnan. Denna stora inkomstskillnad kan delvis förklaras av att kvinnan i genomsnitt är 2,2 år yngre än mannen samt att kvinnor oftare arbetar i offentlig sektor. Totalt sett arbetar 48 procent av kvinnorna och 11 procent av männen i offentlig sektor. Det vanligaste är dock att båda föräldrarna arbetar i privat sektor (48 procent av familjerna) följt av att kvinnan arbetar i offentlig och mannen i privat sektor (41 procent av familjerna), medan det omvända, dvs att mannen arbetar i offentlig och kvinnan i privat sektor, är mycket ovanligt (3 procent av familjerna). En annan förklaring till inkomstskillnaden är att kvinnor troligen oftare arbetar deltid än män (dessvärre finns ingen indikator för arbetstid i datamaterialet, så vi kan därför inte undersöka om så är fallet). Inkomstskillnaden beror dock inte på att kvinnor i genomsnitt har lägre utbildning än män: i 14 procent av familjerna har kvinnan högst utbildning, medan mannen har högst utbildning i 11 procent av familjerna. Föga förvånande är det betydligt mer vanligt att bara mannen (32 procent av familjerna) eller både mannen och kvinnan (4 procent av familjerna) har en inkomst över taket, än att bara kvinnan har det (2 procent av familjerna). Det vanligaste är dock att ingen av föräldrarna har en inkomst över taket (61 procent av familjerna).

För att undersöka vad som påverkar fördelningen av den tillfälliga föräldraledigheten används en ekonometrisk modell i vilken kvinnans andel av den tillfälliga föräldraledigheten förklaras av skillnader i utbildningsnivå, inkomst, ålder och sektor mellan makarna. Vi använder en s k proportionsdatamodell (närmare beskriven i Greene 2003, s 686–689). Utöver de tidigare nämnda variablerna kontrollerar vi för de absoluta nivåerna av utbildning, inkomst och ålder genom att inkludera nivån för dessa variabler för kvinnan. Därutöver kontrollerar vi för antal barn under 13 år i hushållet, för yngsta barnets ålder samt för det totala antalet dagar av tillfällig föräldrapenning som togs av hushållet under 1999. Det ska dock nämnas att vi inte har information om ett antal faktorer som kan förväntas påverka hur män och kvinnor delar på den tillfälliga föräldraledigheten. Till exempel vet vi inte om någon av föräldrarna eventuellt har möjlighet att arbeta hemifrån. Om exempelvis fäder systematiskt kan arbeta hemifrån i större utsträckning än mödrar, och därmed har möjlighet att ta hand om sjuka barn utan att ta ut tillfällig föräldraledighet, så kommer vår modell att underestimera

⁴ Utbildning är indelat i 5 nivåer: grundskola, 2-årigt gymnasium, 3-årigt gymnasium, universitetsutbildning kortare än 3 år samt universitetsutbildning 3 år eller längre.

männens del av ansvaret för de sjuka barnen. Därutöver visar Engström m fl (2006) att fusket för den tillfälliga föräldrapenningen är utbrett och om så även var fallet 1999 (dvs det år som våra data kommer från) så kan detta också påverka resultaten.

3. Resultat

Resultaten av den empiriska modellen (se tabell 1) är konsistenta med att förhandlingsposition påverkar hur föräldrarna delar på den tillfälliga föräldraledigheten: Har kvinnan högst utbildning minskar hennes andel av den tillfälliga föräldraledigheten, medan det motsatta gäller om mannen har högst utbildning. Är kvinnan äldre än mannen minskar hennes andel av den tillfälliga föräldraledigheten, men om mannen är äldre ökar hennes andel. Har kvinnan högst inkomst minskar hennes andel av den tillfälliga föräldraledigheten, men om mannen har högst inkomst ökar hennes andel. Därutöver är kvinnans andel av den tillfälliga föräldraledigheten lägre om hon (men inte mannen) har en inkomst över taket i föräldraförsäkringen, medan det motsatta gäller om mannen (men inte kvinnan) har en inkomst över taket. Slutligen visar resultaten att kvinnans andel av den tillfälliga föräldraledighet är högst i familjer där hon arbetar i offentlig sektor och mannen i privat sektor (referenskategori) medan kvinnans andel av den tillfälliga föräldraledigheten är lägst i familjer där hon arbetar i den privata sektorn och mannen i den offentliga. En möjlig tolkning av resultaten är därmed att förhandlingsposition påverkar fördelningen av tillfällig föräldraledighet och att individens andel sjunker ju starkare förhandlingsposition han/hon har.

Utifrån resultaten i tabell 1 kan det vara svårt att få en bild av hur fördelningen i olika familjer faktiskt ser ut. För att tydliggöra hur skillnader i förhandlingsposition – dvs skillnader i utbildning, inkomst, ålder och sektor – påverkar hur stor andel av tillfällig föräldraledighet som faktiskt tas ut av kvinnan har vi, med utgångspunkt i de estimerade resultaten som presenterats i tabell 1, beräknat denna andel i fyra ”typfamiljer”. För det första undersöker vi kvinnans andel i en familj där mannen och kvinnan har samma egenskaper, dvs där de har samma utbildningsnivå, samma inkomst, arbetar i samma sektor och är lika gamla. För det andra undersöker vi kvinnans andel i ”genomsnittsfamiljen”, dvs den familj som har de genomsnittliga värdena för alla variabler. För det tredje undersöker vi kvinnans andel i en familj där kvinnan är ”starkast” – dvs där kvinnan har högst utbildning, inkomst och ålder, samt arbetar i den privata sektorn. För det fjärde undersöker vi, på motsvarande sätt, en familj där mannen är ”starkast”. Tabell 2 visar hur de fyra typfamiljerna är konstruerade, samt den beräknade andelen av den tillfälliga föräldraledigheten som kvinnan tar ut i respektive familj.

Kvinnans andel av den tillfälliga föräldraledigheten varierar mellan 52,7 och 64,7 procent, beroende på hennes relativa förhandlingsposition inom familjen. Detta kan jämföras med att kvinnorna i datamaterialet i genom-

Tabell 1
Kvinnans andel av
den tillfälliga föräld-
raledigheten

Variabel	Koefficient	Marginal effekt
<i>Förhandlingspositionsindikatorer</i>		
Makarna har samma utbildningsnivå (+/- en nivå)	referens	referens
Kvinnan har högst utbildning	-0,030 (0,011)***	-0,007 (0,003)***
Mannen har högst utbildning	0,056 (0,013)***	0,014 (0,003)***
Mannens ålder - Kvinnans ålder	0,013 (0,001)***	0,003 (0,000)***
Mannens ink - Kvinnans ink (1 000-tals kr)	0,001 (0,000)***	0,000 (0,000)***
Kvinnan i offentlig & mannen i privat sektor	referens	referens
Mannen i offentlig & kvinnan i privat sektor	-0,136 (0,019)***	-0,034 (0,005)***
Båda i offentlig sektor	-0,032 (0,014)**	-0,008 (0,004)**
Båda i privat sektor	-0,105 (0,008)***	-0,026 (0,002)***
Ingen har inkomst över taket	referens	referens
Endast kvinnan har inkomst över taket	-0,471 (0,025)***	-0,117 (0,006)***
Endast mannen har inkomst över taket	0,065 (0,010)***	0,016 (0,002)***
Båda har inkomst över taket	-0,246 (0,023)***	-0,061 (0,006)***
<i>Kontrollvariabler</i>		
Kvinnan har grundskoleutbildning	referens	referens
Kvinnan har 2-årig gymnasieutbildning	0,057 (0,013)***	0,014 (0,003)***
Kvinnan har 3-årig gymnasieutbildning	0,078 (0,015)***	0,019 (0,004)***
Kvinnan har högst 3-årig universitetsutbildning	0,035 (0,015)**	0,008 (0,004)**
Kvinnan har mer än 3-årig universitetsutbildning	0,029 (0,017)*	0,007 (0,004)*
Kvinnans ålder	0,017 (0,001)***	0,004 (0,000)***
Kvinnans inkomst (1 000-tals kr)	0,003 (0,000)***	0,001 (0,000)***
Antal barn	-0,097 (0,005)***	-0,024 (0,001)***
Yngsta barnets ålder	0,025 (0,001)***	0,006 (0,000)***
Antal dagar tillf föräldral tagna av hushållet	-0,003 (0,000)***	-0,001 (0,000)***
Konstant	-0,667 (0,034)***	-0,162 (0,008)***
Antal observationer	34 416	34 416
Log-Likelihood	-236 679,2	

Not: Standardfel inom parantes. *signifikant på 10%-nivå, **signifikant på 5%-nivå, ***signifikant på 1%-nivå.

Källa: Amilon (2007).

snitt tog ut 62 procent av den tillfälliga föräldraledigheten (även om antingen mannen eller kvinnan tog ut all tillfällig föräldraledighet i över hälften av familjerna). Som förväntat är kvinnans andel av den tillfälliga föräldraledigheten som högst i familjer där hennes situation är "svag" och som lägst i familjer där hennes situation är "stark". Det är dock anmärkningsvärt att även när kvinnan är "starkare" än mannen tar hon fortfarande ut mer än hälften av den tillfälliga föräldraledigheten. Som diskuterats tidigare är det dessutom relativt ovanligt att kvinnan har en starkare förhandlingsposition än mannen: hon är i genomsnitt yngre, har betydligt lägre inkomst och arbetar oftare i den offentliga sektorn (dock är det vanligare att kvinnor har en högre utbildning än män än att det motsatta gäller, även om det vanligaste är att mannen och kvinnan har samma utbildningsnivå). Har

Tabell 2
Kvinnans andel av
tillfällig föräldraledighet i 4 typfamiljer

Familjetyp	Egenskaper	Kvinnans andel (procent)
<i>Samma egenskaper</i>	Båda makarna har 3-årigt gymnasium. Båda arbetar i den privata sektorn. Inga ålders- eller inkomstskillnader. Inga inkomster över taket. Kvinnans ålder = 35,4, Kvinnans inkomst = 178.	56,2
<i>Genomsnitt</i>	Båda makarna har 3-årigt gymnasium. Båda arbetar i den privata sektorn. Inkomstskillnad = 100,33. Ålderskillnad = 2,11. Inga inkomster över taket. Kvinnans ålder = 35,4, Kvinnans inkomst = 178.	56,0
<i>Kvinnan "stark"</i>	Kvinnan har >3 års universitetsutbildning. Kvinnan har högst utbildning. Kvinnan arbetar i privat och mannen i offentlig sektor. Inkomstskillnad = -58,6. Ålderskillnad = -2,76. Kvinnans inkomst över taket. Kvinnans ålder = 36,9, Kvinnans inkomst = 239.	52,7
<i>Mannen "stark"</i>	Kvinnan har grundskoleutbildning. Mannen har högst utbildning. Kvinnan arbetar i offentlig och mannen i privat sektor. Inkomstskillnad = 127,9. Ålderskillnad = 3,80. Mannens inkomst över taket. Kvinnans ålder = 34,8, Kvinnans inkomst = 166.	64,7

Not: Nivån på kvinnans ålder och inkomst, samt nivån på inkomstskillnaderna är genomsnittet för hela datamaterialet för familjetyperna "samma egenskaper" samt "genomsnitt", samt för respektive familjetyp för "kvinnan stark" och "mannen stark". I alla typfamiljer är antal barn = 2, yngsta barnets ålder = 4,84 och antal dagar av tillfällig föräldraledighet = 10,25.
Källa: Amilon (2007).

kvinnan och mannen exakt samma egenskaper tar kvinnan ut 56 procent av den tillfälliga föräldraledigheten. Vi kan därmed konkludera att ojämställdheten vad gäller uttaget av den tillfälliga föräldraledigheten går genom två kanaler: för det första tar kvinnor, allt annat lika, ut en större andel av den tillfälliga föräldraledigheten än män och för det andra har män egenskaper som gör att de oftare har en starkare förhandlingsposition än kvinnor.

4. Avslutande diskussion

Trots att Sverige anses vara ett relativt jämställt land är skillnaderna mellan kvinnor och män fortfarande stora. Denna studie undersöker en pusselbit i den helhet som utgör olikheterna mellan kvinnor och män i dagens Sverige, nämligen i vilken utsträckning föräldrar delar på ansvaret för att ta hand om sjuka barn. Resultaten från studien stämmer väl överens med hypotesen att ju starkare förhandlingsposition en förälder har, desto mindre tillfällig föräldraledighet tar han/hon ut. Det ska dock noteras att även om kvinnan är "starkare" än mannen på alla de parametrar som vi undersöker i denna

studie (utbildning, ålder, inkomst och sektor) så är hennes del, statistiskt sett, alltid större än hälften, dvs inte ens i dessa familjer är fördelningen av tillfällig föräldraledighet helt jämlik. Resultaten visar därmed att kvinnor fortfarande tar det främsta ansvaret för vården av sjuka barn i Sverige. Följaktligen är en möjlig tolkning av resultaten att det inte är tillräckligt för en kvinna att ha en stark arbetsmarknadsanknytning för att ansvaret för barnen ska delas, utan hennes anknytning till arbetsmarknaden måste vara *starkare* än mannens för att uttaget av tillfällig föräldraledighet ska fördelas någorlunda jämlikt.

Ett ofta angivet skäl till att män tar ut mindre föräldraledighet än kvinnor är att män tjänar mer och därför också har mer att förlora på att ta föräldraledigt än kvinnor. Resultaten i denna studie visar dock att kvinnan fortfarande tar ut mer tillfällig föräldraledighet än mannen i familjer där hon har den högsta inkomsten. Detta resultat visar att det inte enbart är den faktiska kostnaden av att ta tillfällig föräldraledighet som avgör hur denna delas mellan föräldrarna. Trots att det inte enbart är de direkta kostnaderna som avgör hur föräldraledigheten delas, så kan kostnaderna dock förväntas ha betydelse. Ur detta perspektiv kan det vara intressant att se vilken effekt en eventuell s k ”jämställdhetsbonus” kan tänkas få på fördelningen av den tillfälliga föräldraledigheten.

Allard, K (2007), *Toward a Working Life – Solving the Work-Family Dilemma*, doktorsavhandling, Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet.

Amilon, A (2007), ”On the Sharing of Temporary Parental Leave – the Case of Sweden”, *Review of Economics of the Household*, vol 5, s 385-404.

Bekkengen, L (2002), *Man får välja – om föräldraskap, och föräldraledighet i arbetsliv och familjeliv*, doktorsavhandling, Sociologiska institutionen, Karlstads universitet.

Berggren, S (2005), ”Kunskapsöversikt över förmåner riktade till barn och barnfamiljer”, Working Papers in Social Insurance 2005:1, Försäkringskassan, Stockholm.

Bolin, K (1996), *An Economic Analysis of Marriage and Divorce*, doktorsavhandling, Nationalekonomiska institutionen, Lunds universitet.

Engström, P, P Hesselius och M Persson (2006), ”Överutnyttjande i tillfällig föräldrapenning för vård av barn”, IFAU Rapport 2006:6, Uppsala.

Greene, W (2003), *Econometric Analysis*, Macmillan Publishing Company, New York.

Haas, L (1992), *Equal Parenthood and Social*

Policy, a Study of Parental Leave in Sweden, State University of New York Press, New York.

Lundberg, S och R Pollack (1997), ”Bargaining and Distribution in Marriage”, i Persson, I och C Jonung (red), *Economics of the Family and Family Policies*, Routledge, London.

Meyer, A (2007), *Studies on the Swedish Parental Insurance*, doktorsavhandling, Nationalekonomiska institutionen, Lunds universitet.

Näsman, E (1992), ”Parental Leave in Sweden – a Workplace Issue?”, Demografiska enheten vid Sociologiska institutionen, Stockholms universitet.

RFV (1993), *Vilka pappor kom hem? – En rapport om uttag av föräldrapenningen 1989 och 1990 för barn födda 1989*, RFV informerar, Statistisk rapport Is-R 1993:3, Statistikenheten, Stockholm.

SCB (1995), *Kvinnors och mäns liv, del 1, Syselsättning från 17 års ålder*, SCB demografiska rapporter 1995:2.1, SCB-tryck, Örebro.

Sundström, M och A Duvander (2003), ”Gender Division of Childcare and the Sharing of Parental Leave among New Parents in Sweden”, *European Sociological Review*, vol 18, s 433-447.

REFERENSER

APPENDIX– beskrivande
statistik

	Män	Kvinnor	Alla
<i>Individuella egenskaper</i>			
Grundskola	0,15 (0,35)	0,095 (0,29)	0,12 (0,33)
2-årigt gymnasium	0,41 (0,49)	0,40 (0,49)	0,40 (0,49)
3-årigt gymnasium	0,12 (0,32)	0,15 (0,35)	0,13 (0,34)
Högst 3-årig universitetsutbildning	0,17 (0,37)	0,21 (0,41)	0,19 (0,39)
Mer än 3-årig universitetsutbildning	0,16 (0,36)	0,15 (0,36)	0,15 (0,36)
Privat företag	0,76 (0,42)	0,43 (0,49)	0,60 (0,49)
Statlig sektor	0,059 (0,24)	0,04 (0,20)	0,05 (0,22)
Kommunal sektor	0,080 (0,27)	0,37 (0,48)	0,23 (0,42)
Landstingssektor	0,027 (0,16)	0,11 (0,32)	0,069 (0,25)
Offentligt ägt företag	0,069 (0,25)	0,044 (0,20)	0,056 (0,23)
Inkomst (1 000-tals kr)	277 (150)	178 (68,9)	227 (125)
Ålder	37,5 (5,5)	35,4 (5,2)	36,5 (5,5)
<i>Parspecifika egenskaper</i>			
Andel dagar som kvinnan tagit ut			0,62 (0,39)
Antal dagar som bägge föräldrarna tagit ut			10,25 (11,1)
Kvinnan har högst utbildning			0,14 (0,35)
Makarna har samma utbildningsnivå (+/- 1 nivå)			0,76 (0,43)
Mannen har högst utbildning			0,10 (0,30)
Mannen i offentlig och kvinnan i privat sektor			0,034 (0,18)
Båda i offentlig sektor			0,073 (0,26)
Båda i privat sektor			0,48 (0,50)
Kvinnan i offentlig och mannen i privat sektor			0,41 (0,49)
Mannens inkomst – kvinnans inkomst (1 000-tals kr)			100,33 (149,05)
Mannens ålder – kvinnans ålder.			2,16 (3,60)
Endast kvinnan har inkomst över taket			0,023 (0,15)
Endast mannen har inkomst över taket			0,32 (0,47)
Båda har inkomst över taket			0,044 (0,21)
Antal barn ≤ 12 år			1,95 (0,73)
Yngsta barnets ålder			4,84 (3,16)
Antal observationer	34 416	34 416	68 832

Not: Standardavvikelse inom parantes.*Källa:* Amilon (2007).